

Naispappeus, suomalaiset ja kirkko 2000-luvulla

Naispappeuden hyväksymisestä Suomen ev.lut. kirkossa tulee kuluneeksi 30 vuotta vuonna 2016. Valtaosa suomalaisista ja kirkon työntekijöistä hyväksyy naispappeuden ilman muuta, mutta edelleen on muutama prosentti niitä, jotka välttelevät naispappeja. Kirkon tekemät linjaukset ja toiminta työrauhan puolesta työyhteisöissä näyttävät kuitenkin selkiyttäneen naispappien asemaa viimeisen vuosikymmenen aikana.¹ Myös yleinen lainsäädäntö on kehittynyt syrjimättömyyttä korostavaan suuntaan.

Tässä selvityksessä luodaan yleiskuva suomalaisten asenteeseen naispappeutta kohtaan sekä naispappien asemaan kirkossa 2000-luvulla. Tarkastelun keskipisteessä on naispappeus sellaisena kuin se tilastojen ja kyselyjen valossa näyttäytyy. Selvitys perustuu pääosin kirkon keräämään aineistoon: Kirkon tutkimuskeskuksen kyselytutkimuksiin, Ammatillisen koulutuksen ryhmän raportteihin sekä Kirkon työmarkkinalaitoksen tilastoihin.

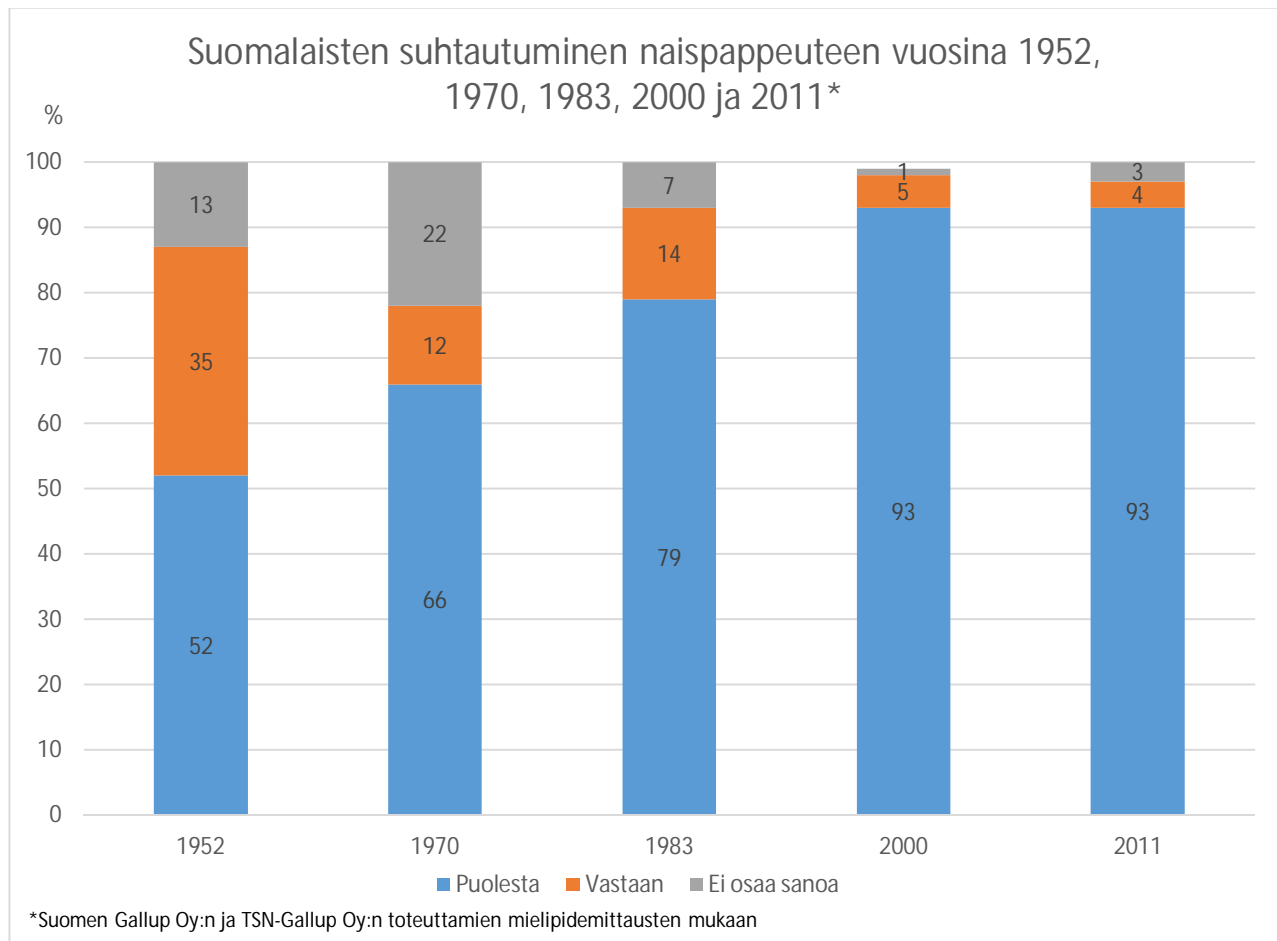
Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen

Suomalaiset suhtautuvat naispappeuteen erittäin myönteisesti. Naispappeuden hyväksymisen vuonna 1986 ja ensimmäisten naispappien vihkimisen jälkeen vuonna 1988 mielipideilmasto on kääntynyt nopeasti naispappeuden kannalle. 2000-luvulla asenteet naispappeutta kohtaan ovat vakiintuneet siten, että naispappeuden kannattajia on yli 90 % ja vastustajia noin 5 % kaikista suomalaisista.²

¹ Ks. esim. Työn johtaminen, työyhteisön kehittäminen ja työturvallisuus 2006.

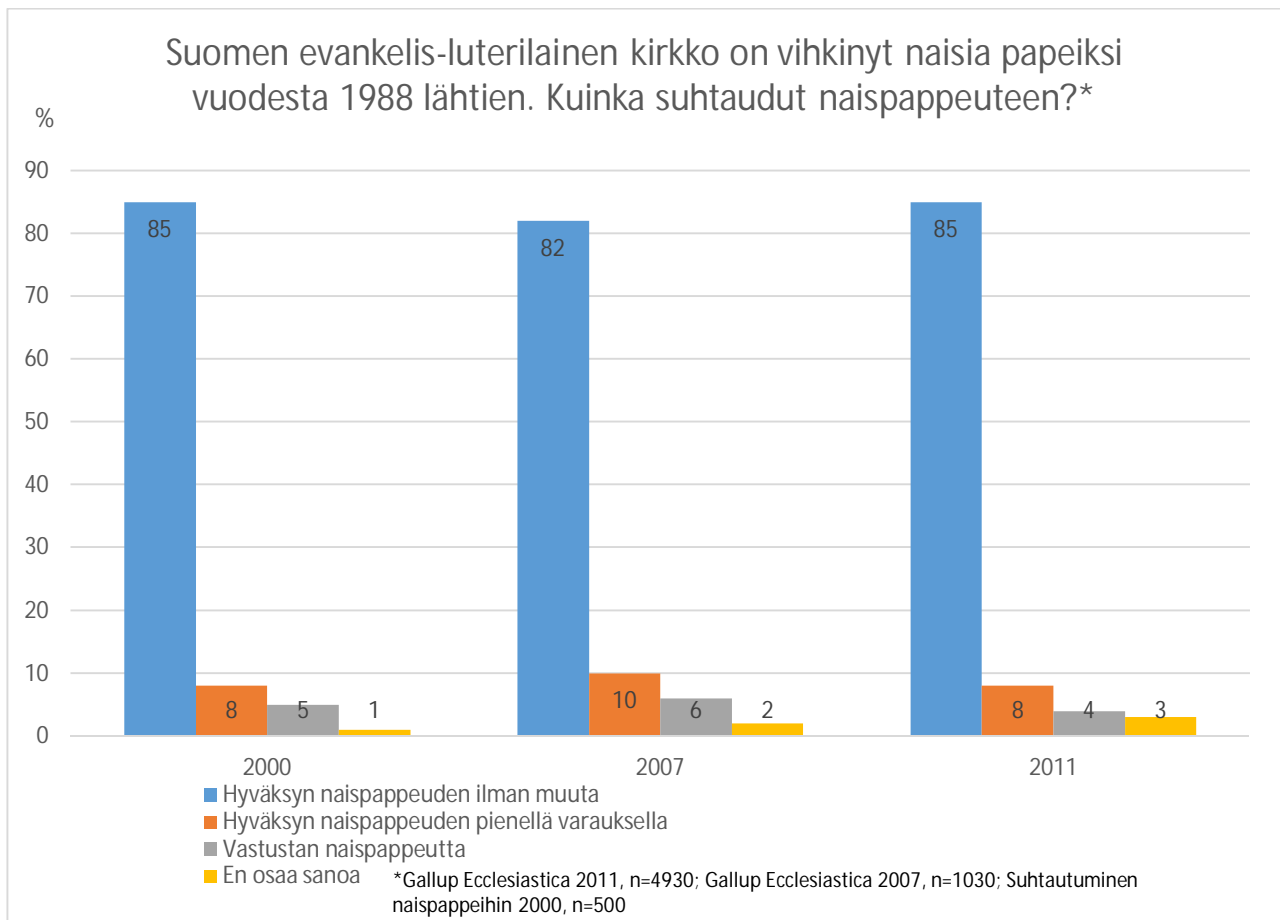
² Suomalaisten suhtautumisesta naispappeuteen vuosituhatosen vaihteessa ks. Niemelä & Salonen 2001.

Kuvio 1.

Kirkon tutkimuskeskus on selvittänyt suomalaisten suhtautumista naispappeuteen 2000-luvulla kolme kertaa kyselytutkimusten avulla (Gallup Ecclesiastica 2011, Gallup Ecclesiastica 2007, Suhtautuminen naispappeihin 2000). Naispappeuden ilman muuta hyväksyviä oli näissä kyselyissä 82–85 %. Pienellä varauksella naispappeuden hyväksyi 8–10 % suomalaisista. Naispappeuden vastustajia oli 4–6 %. 1–3 % suomalaisista ei osannut määrittää kantaansa naispappeuteen.

Kuvio 2.

Gallup Ecclesiastica -kyselyaineisto koostuu kuitenkin kaikista suomalaisista eli siinä on luterilaisten lisäksi mukana myös ortodokseja sekä muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvia ja kuulumattomia. Kun tämä huomioidaan aineiston analysoinnissa, havaitaan, että naispappeuden ilman muuta hyväksyviä oli ev.lut. kirkon jäsenistä 86 % vuonna 2011 (84 % vuonna 2007). Pienellä varauksella naispappeuden hyväksyi 9 % kirkon jäsenistä vuonna 2011 (10 % vuonna 2007).

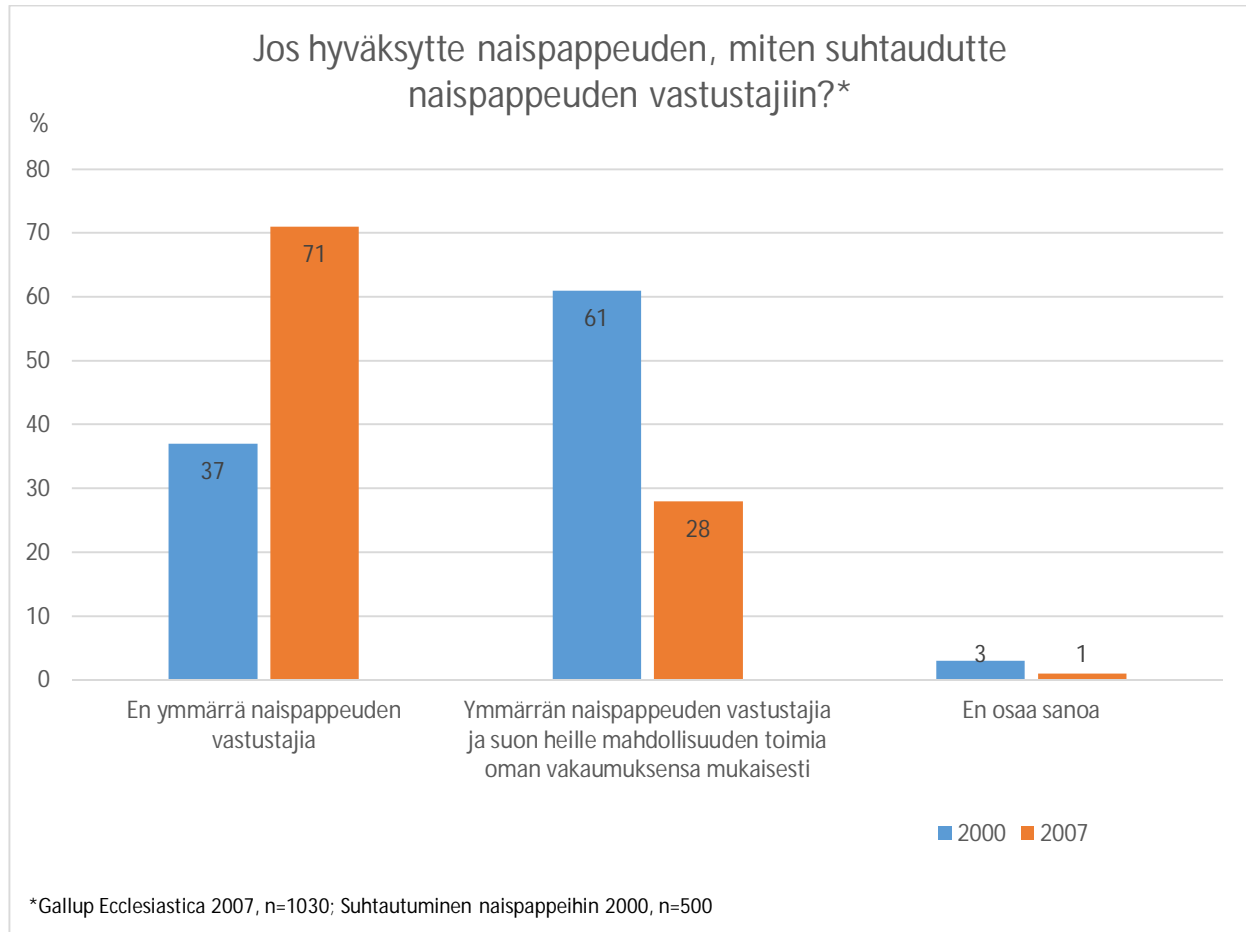
Ev.lut. kirkon jäsenissä naispappeuden vastustajia oli vuonna 2011 vain 3 %. Muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvissa oli naispappeuden vastustajia 27 % sekä ortodokseissa 19 %. Vuonna 2007 ev.lut. kirkkoon kuuluvissa oli naispappeuden vastustajia 5 %, muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvissa 33 % ja ortodokseissa 19 %.

Ev.lut. kirkon jäsenet ovat tietoisempia naispappeuskannastaan kuin suomalaiset keskimäärin. Vain 2 % kirkon jäsenistä ei osannut määrittää kantaansa naispappeuteen vuonna 2011 (1 % vuonna 2007). Suhteellisesti eniten kannastaan tietämättömiä oli jälleen muihin uskonnollisiin yhdyskuntaan kuuluvissa (15 %), mutta myös uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomissa (5 %).

Kielteinen suhtautuminen naispappeuden vastustamiseen on suomalaisten keskuudessa selvästi yleisempää kuin naispappeuden vastustaminen. Mieli-ilma näyttää muuttuneen 2000-luvulla naispappeuteen hyväksyvästi suhtautuvien keskuudessa melko nopeasti suuntaan, jossa naispappeuden vastustajille ei liikene ymmärrystä. Naispappeuden vastustajien ymmärtäminen on vähentynyt seitsemässä vuodessa yli 30 prosenttiyksikköä, eikä valtaosa suomalaisista hyväksy

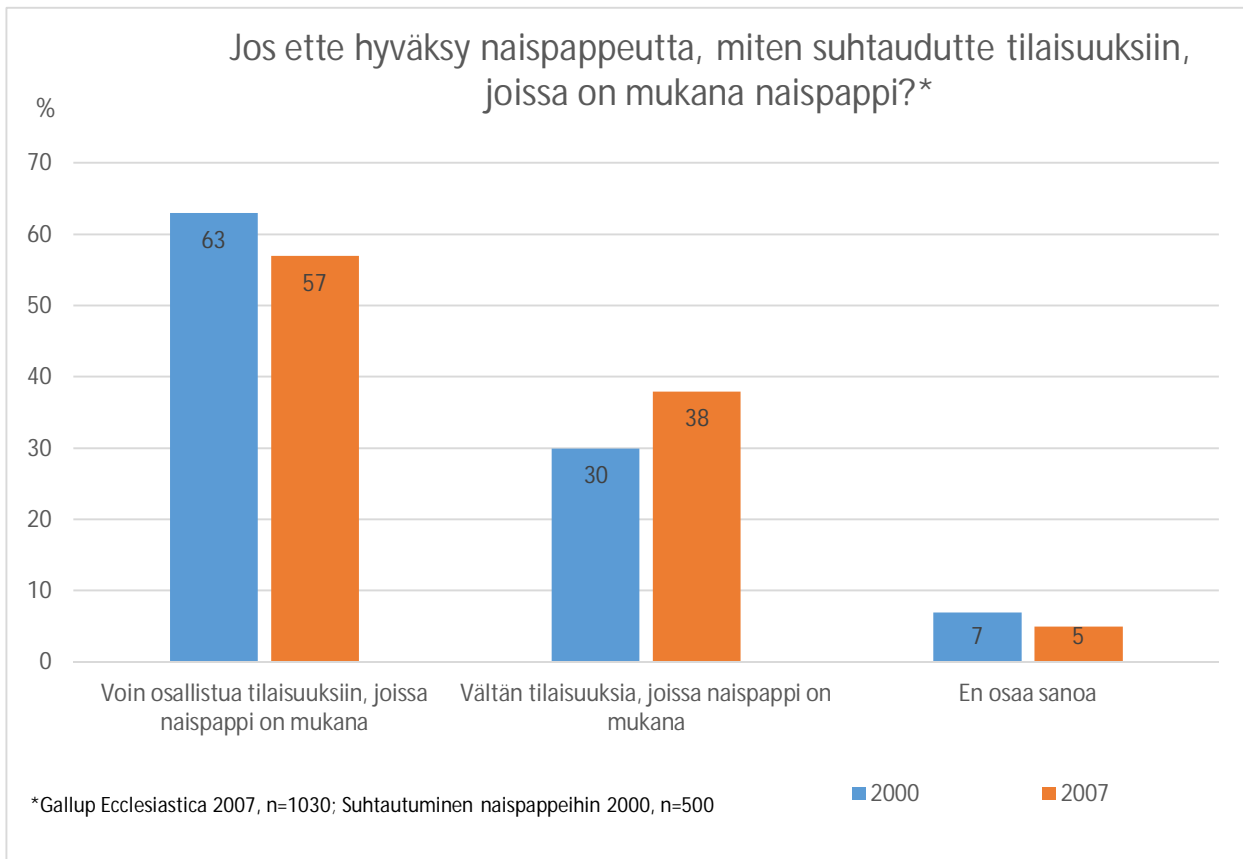
naispappeuden vastustajien toimivan vakaumuksensa mukaisesti. Eniten ymmärrystä naispappeuden vastustajia kohtaan löytyy muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvilta naispappeuden hyväksyjiltä (46 % vuonna 2007).

Kuvio 3.

Miten sitten naispappeutta vastustavat suomalaiset suhtautuvat tilaisuuksiin, joissa on mukana naispappi? Yli puolet naispappeutta vastustavista voi osallistua tilaisuuksiin naispapeista huolimatta. Noin kolmannes naispappeuden vastustajista välttää tilaisuuksia, joissa on naispappi. Asenteet ovat vahvistuneet niin naispappeuden kannattajien kuin vastustajien keskuudessa.

Kuvio 4.

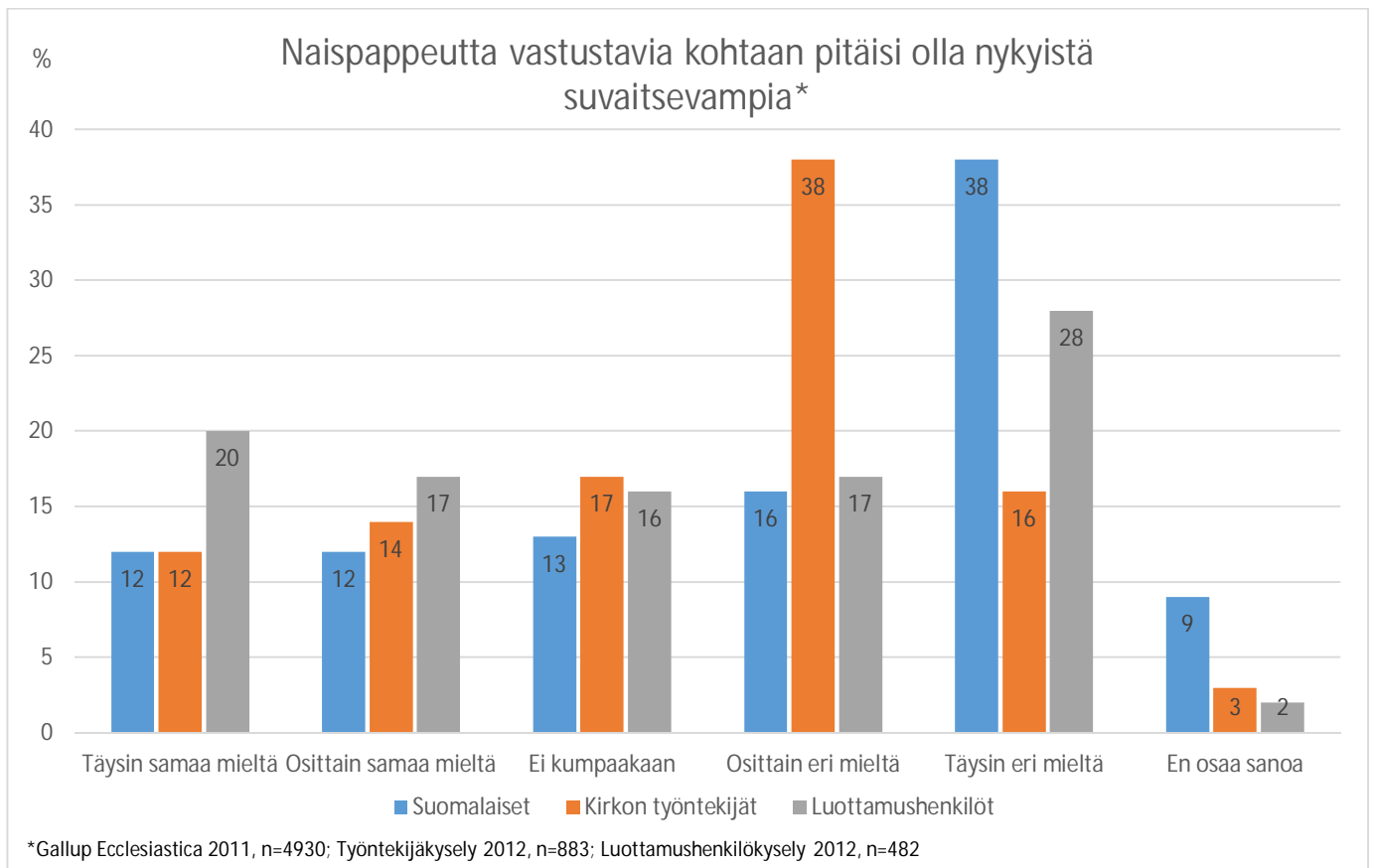

Kuitenkin vain osa välttelijöistä kuului ev.lut. kirkkoon. Henkilöitä, jotka eivät hyväksyneet naispappeutta, mutta voivat osallistua tilaisuuksiin, joissa on naispappi, oli 3 % kirkon väkiluvusta vuonna 2007. Kirkkomme jäsenistä 2 % vältti tilaisuuksia, joissa oli naispappi (v. 2007).

Luottamushenkilöt ymmärtävät naispappeuden vastustajia parhaiten

Verrattaessa suomalaisten, Suomen ev.lut. kirkon työntekijöiden ja seurakuntien luottamushenkilöiden suhtautumista naispappeuden vastustajiin suurimman joukon kaikissa ryhmissä muodostavat ne, joiden mielestä naispappeuden vastustajia kohtaan ei pitäisi olla nykyistä suvaitsevampia. Luottamushenkilöiltä ymmärtämystä naispappeuden vastustajia kohtaan löytyy enemmän kuin kirkon työntekijöiltä ja suomalaisilta keskimäärin.

Kuvio 5.

Luottamushenkilöt ovatkin asenteiltaan sekä suomalaisia että erityisesti ev.lut. kirkon jäseniä kriittisempiä naispappeutta kohtaan. Vuoden 2014 seurakuntavaaleissa valituiksi tulleiden luottamushenkilöiden vaalikonevastausten perusteella 80 % kannattaa naisten pappeutta ja 7 % on asiasta jokseenkin samaa mieltä. Niitä, jotka eivät kannata naisten pappeutta, on uusista luottamushenkilöistä 8 %. Jokseenkin eri mieltä naisten pappeudesta on 5 %.

AKI-liittojen vuonna 2014 tekemän jäsenkyselyn mukaan papeista ja kanttoreista 55 % hyväksyy naispappeuden ilman muuta. He eivät ymmärrä naispappeuden vastustajia, vaan katsovat, että heidänkin pitäisi toimia yhteisen päätöksen mukaisesti. 34 % hyväksyy naispappeuden ilman muuta, mutta ymmärtää myös naispappeuden vastustajia ja suo heille mahdollisuuden toimia oman vakaumuksen mukaisesti. 5 % hyväksyy naispappeuden, koska kirkko on sen virallisesti hyväksynyt, mutta suhtautuu naispappeuteen kuitenkin henkilökohtaisesti varauksella. 4 % vastustaa naispappeutta, mutta voi kuitenkin toimia yhteistyössä naispappien kanssa. 1 % vastustaa naispappeutta ja pidättäytyy yhteistyöstä naispappien kanssa, mikäli se suinkin on mahdollista. Nämä 7 henkilöä ovat pappeja (2 kirkkoherraa, 1 kappalainen, 1 seurakuntapastori, 3 kristillisen järjestön työntekijää). 4 pappia (1 kappalainen, 2 seurakuntapastoria ja 1 kristillisen järjestön työntekijä) vastustaa naispappeutta ja on harkinnut siirtymistä toiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kirkkomme virkateologian takia. Nämä yhteensä 11 pappia, joilla on suuria ongelmia naispappeuden kanssa, muodostavat 1,5 % prosenttia 712 papin ja kanttorin vastaajajoukosta.³

³ AKI-liittojen jäsenkysely 2014.

Naisteologien opinnot, työttömyys ja pappisvihkimys

Teologian maisterin tutkinnon suorittaneita oli vuosittain 145–315 vuosina 2001–2014. Heistä oli naisia 59–70 %.⁴

Teologien työttömyysaste on ollut 2010-luvun alkuun asti pieni: 2 % teologeista oli työttömänä vuonna 2005. Vuoden 2015 huhtikuussa teologien työttömyysaste oli jo yli 5 %.⁵

Naisten osuus työttömistä teologian maistereista oli 61–65 % vuosina 2006–2014. Teologien työttömyys on lisääntymässä: kun vuonna 2006 teologian maistereita oli työttömänä 105–162 kuukaudesta riippuen (heistä naisia 64 %), vuonna 2014 työttömiä teologeja oli kuukausittain 174–282 (naisia 61 %). Kesäkuussa 2015 työttömiä teologian maistereita oli 317, joista naisia 206 (65 %).

Kuvio 6.

Kaikilla teologian maistereilla ei kuitenkaan ole kelpoisuutta kirkon virkaan. Pappisvirkaan vaadittavan tutkinnon suoritti 110 teologian maisteria vuonna 2014. Heistä oli naisia 59 %. Vuonna 2013 pappisvirkaan kelpoistavan teologian maisterin tutkinnon suorittaneita oli 108 ja heistä naisia 56 %.⁶

Papeiksi vihitään vuosittain vähemmän teologian maistereita kuin suoritetaan pappisvirkaan kelpoisia tutkintoja. Siksi työttömissä teologian maistereissa on myös kirkon virkaan kelpoisia.

⁴ Suomen virallinen tilasto: Yliopistokoulutus. Yliopisto-opiskelijat ja tutkinnot 2001–2014 ja uudet opiskelijat 2012–2014 yliopiston ja koulutuksen mukaan. Tilastokeskuksen tietokanta.

⁵ Buchert & Sainio & Salomaa & Tuominen 2015, 5.

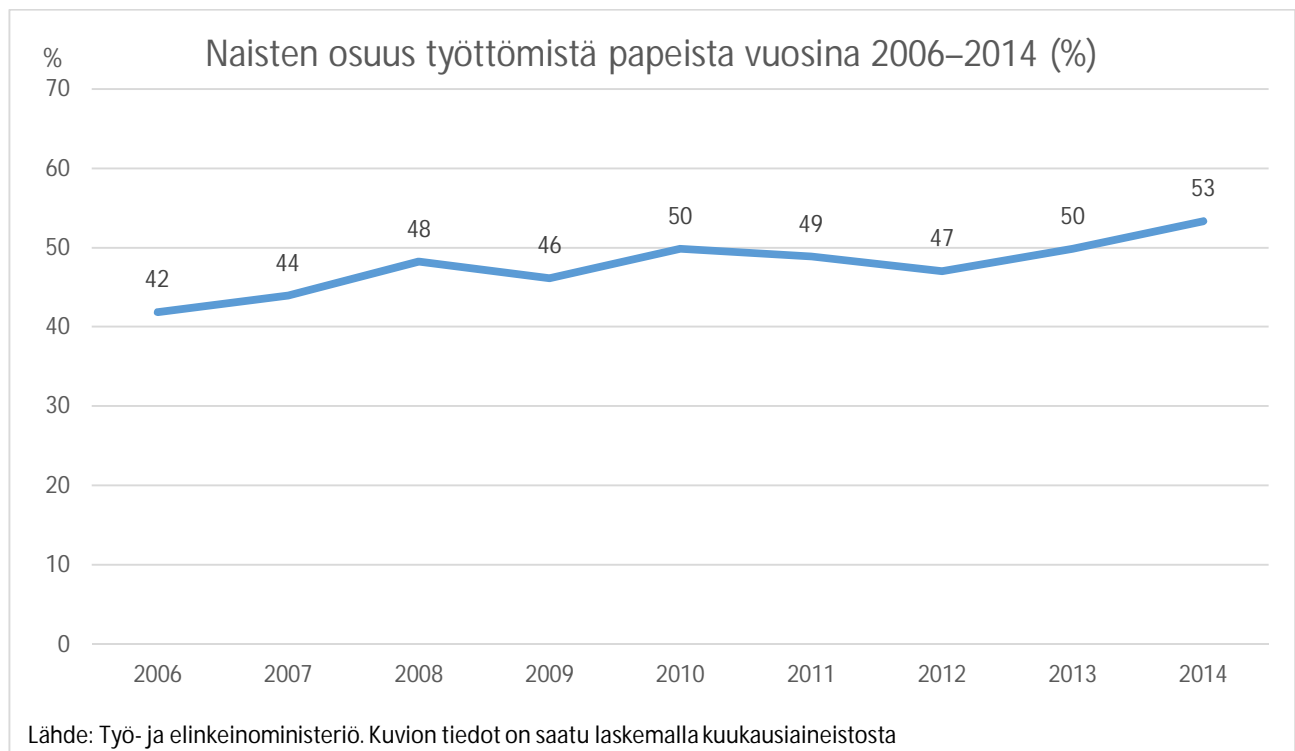
⁶ Ammatillisen koulutuksen ryhmän raportti ammatillisen koulutuksen seurannasta 2013 ja 2014.

Papiksi vihityistä valtaosa on ollut naisia vuosina 2000–2011, joskin eri hiippakunnissa on ollut tässä vuosittaista vaihtelua. Vuonna 2014 vihittiin 65 pappia, heistä naisia 63 %. Vuonna 2013 vihittiin 84 pappia, joista naisia 56 %. Vuonna 2012 papiksi vihittyjä oli 90 (naisia 60 %). Naisten osuus kaikista papiksi vihityistä oli 59 % vuosina 2012–2014.⁷

62 % papiksi vihityistä oli naisia vuosina 2008–2011. Vuosina 2004–2007 naisten osuus papiksi vihityistä oli 60 % ja vuosina 2000–2003 58 %.⁸ Papiksi vihittyjen lukumäärä on laskenut vuosittain vuodesta 2011 lähtien.⁹

Myös naisten prosentuaalinen osuus työttömistä ev.lut. kirkon papeista on vuonna 2014 kivunnut miehiä suuremmaksi. Alkuvuoden 2015 tietojen perusteella tämä trendi jatkuu: työttömiä ev.lut. kirkon pappeja oli tammi–kesäkuussa 100–119 kuukaudesta riippuen. Heistä oli naisia 54–68 (55 %). Naispappien keskuudessa työttömyys on kuitenkin jo pitkään ollut suhteellisesti suurempaa kuin miespappien keskuudessa, koska naisten osuus papistosta on pienempi kuin miesten. 45 % päätoimisista kokoaikaisista papeista oli naisia vuonna 2014.

Kuvio 7.

Teologian lisensiaatin tutkinnon suorittaneita on nykyään vähän: vuonna 2014 niitä ei suoritettu yhtään. Vuonna 2013 suoritettiin 5 TL-tutkintoa ja heistä yksi oli nainen (20 %). Teologian tohtorin tutkinnon suorittaneita oli 23 vuonna 2014. Heistä naisia oli 39 %. Vuonna 2013 TT-tutkinnon suorittaneita oli 24, joista naisia 63 %.¹⁰

⁷ Ammatillisen koulutuksen ryhmän raportti ammatillisen koulutuksen seurannasta 2012, 2013 ja 2014.

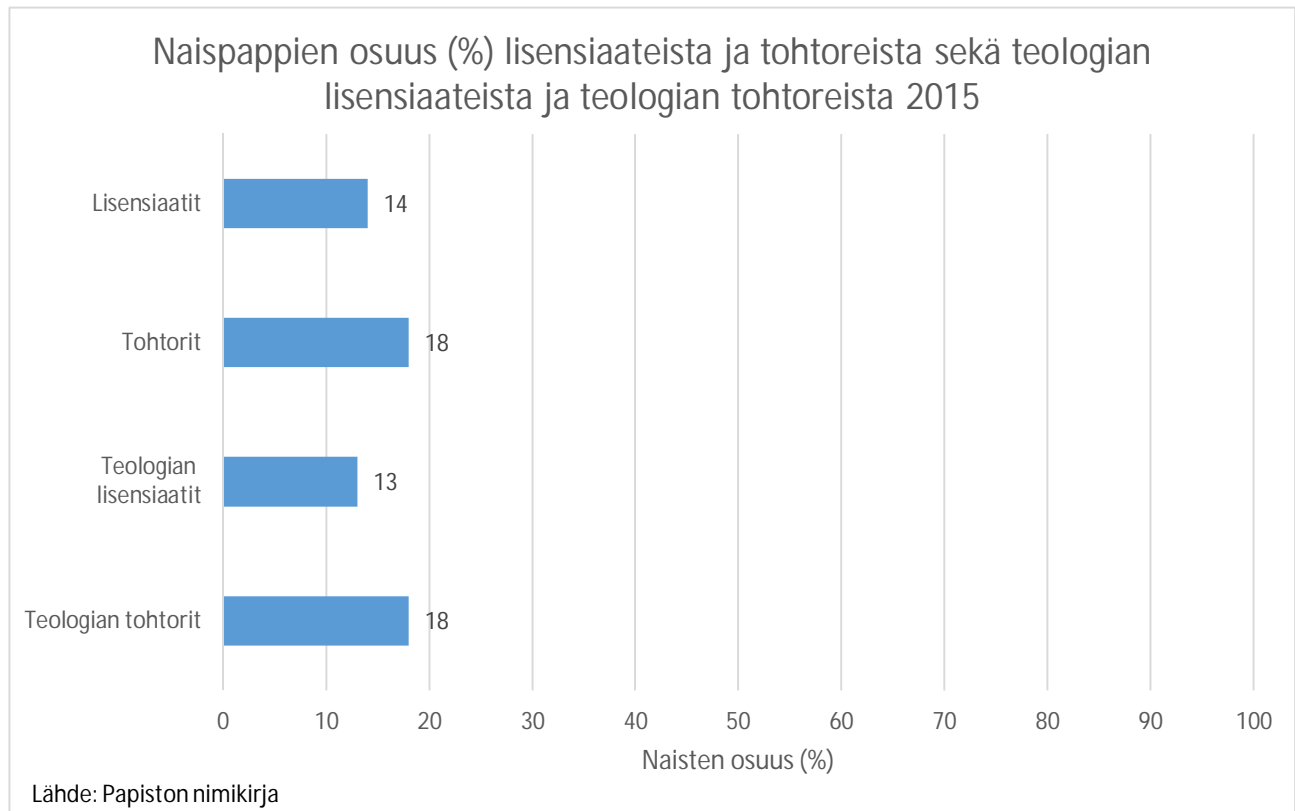
⁸ Haastettu kirkko 2012, 357; Monikasvoinen kirkko 2008, 279; Kirkko muutosten keskellä 2004, 307.

⁹ Buchert & Sainio & Salomaa & Tuominen 2015, 8.

¹⁰ Ammatillisen koulutuksen ryhmän raportti ammatillisen koulutuksen seurannasta 2013 ja 2014.

Naisten osuus kaikista alle 65-vuotiaista papiksi vihityistä lisensiaatin tutkinnon suorittaneista on 14 %, teologian lisensiaatin tutkinnon suorittaneista 13 %. Lisensiaatin tutkinnon on suorittanut 303 pappia ja valtaosa näistä teologian lisensiaatteja (280). Tohtorin tutkinnon on suorittanut 284 pappia ja heistä 252 on teologian tohtoreita. Naisten osuus sekä kaikista alle 65-vuotiaista papiksi vihityistä tohtorin tutkinnon että teologian tohtorin tutkinnon suorittaneista on 18 %.¹¹

Kuvio 8.

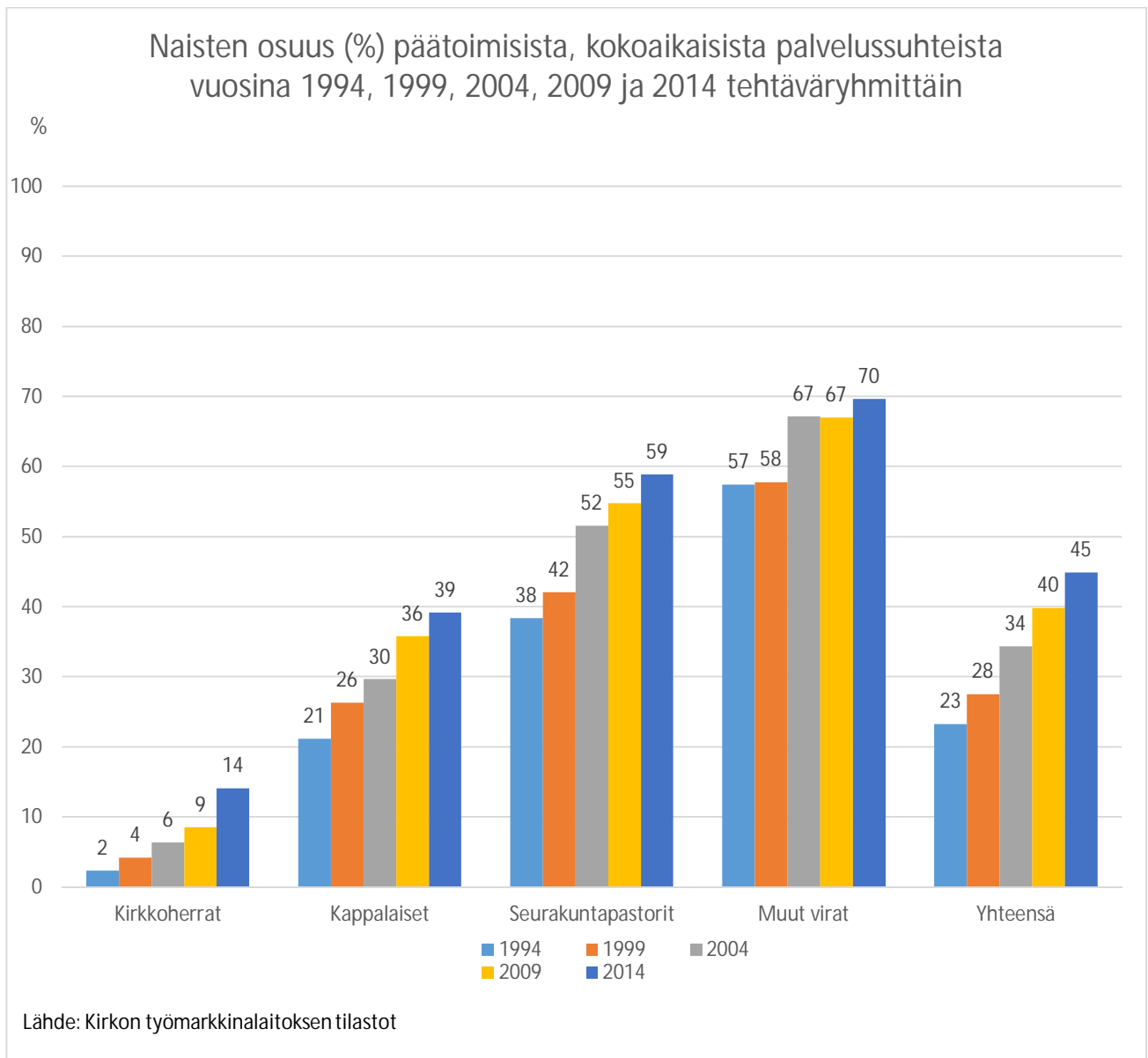
Naispapit kirkon tehtävissä

Naispappeja oli kirkon päätoimisissa kokoaikaisissa palvelussuhteissa 45 % vuonna 2014. Eniten naisia on muissa kuin seurakuntapapeissa. Vuonna 2014 muissa päätoimisissa kokoaikaisissa palvelussuhteissa kuten sairaalapappeina ja perheneuvojina naisia oli 70 %. Myös seurakuntapastoreista valtaosa on naisia (59 % vuonna 2014). Sen sijaan kirkkoherroista vain 14 % ja kappalaisista 39 % oli naisia vuonna 2014.

Naispappien osuus päätoimisissa kokoaikaisissa palvelussuhteissa on lisääntynyt kahdessakymmenessä vuodessa 22 prosenttiyksikköä. Nopeimmin muutos on tapahtunut seurakuntapastorin viroissa (21 prosenttiyksikköä kahdessakymmenessä vuodessa). Hitainta muutos on ollut kirkkoherran viroissa (12 prosenttiyksikköä kahdessakymmenessä vuodessa).

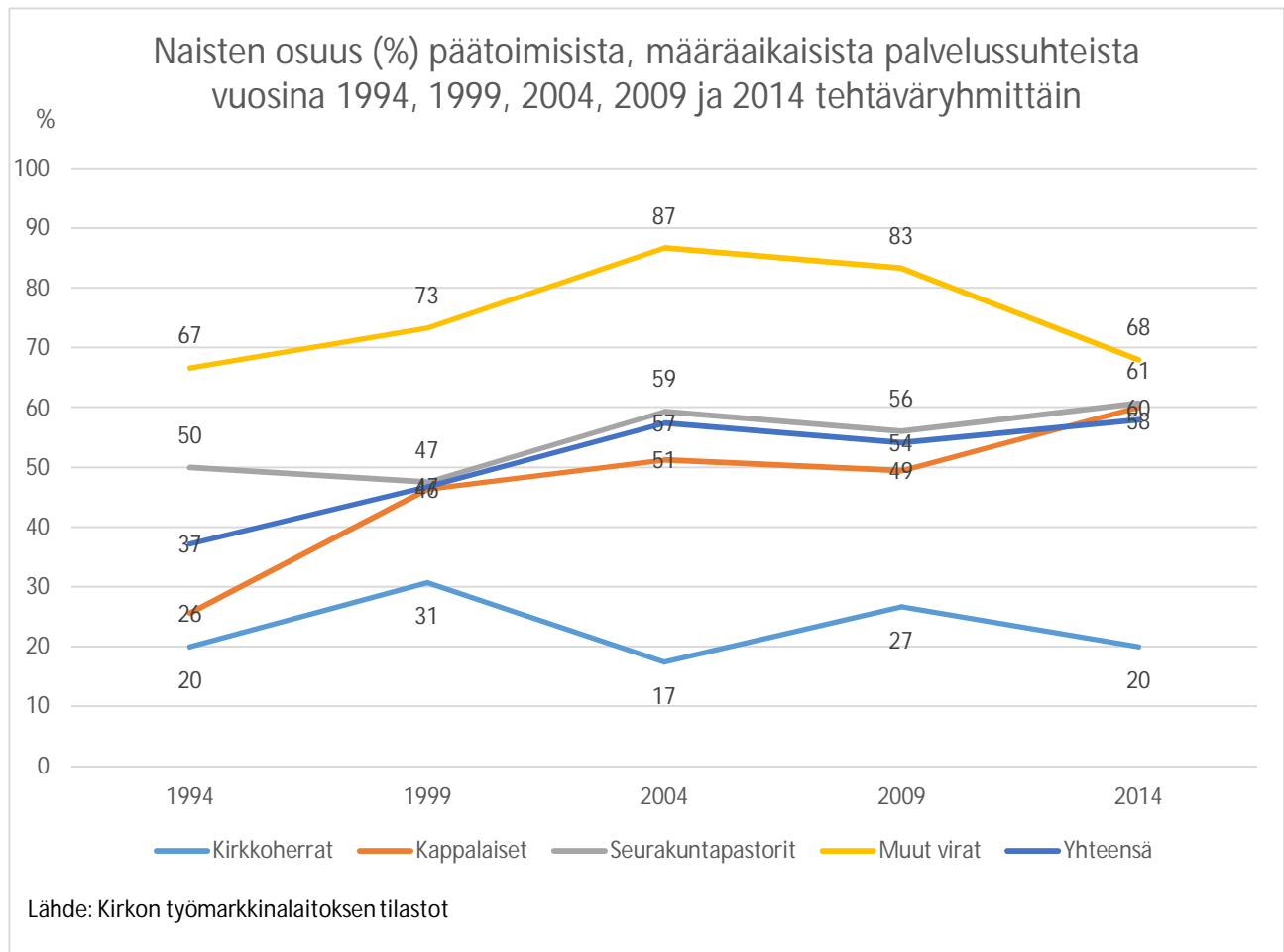
¹¹ Papiston nimikirja 10.9.2015.

Kuvio 9.

Naispapit ovat miespappeja useammin määräaikaisissa tehtävissä. 58 % päätoimisista määräaikaisista palvelussuhteista oli naisten hoitamia vuonna 2014. Erityisen paljon naiset tekevät määräaikaista työtä kirkon erityistehtävissä kuten sairaalapappeina ja perheneuvojina (68 % vuonna 2014). Naisten määräaikaisuudet näissä tehtävissä näyttäisivät kuitenkin olevan vähenemään päin pitkän aikavälin tarkastelussa. Sen sijaan seurakuntapastorin ja kappalaisen viroissa naisten määräaikaisuudet ovat vaarassa lisääntyä. Vuonna 2014 päätoimisista määräaikaisista seurakuntapastoreista 61 % oli naisia, kappalaisista 60 %.

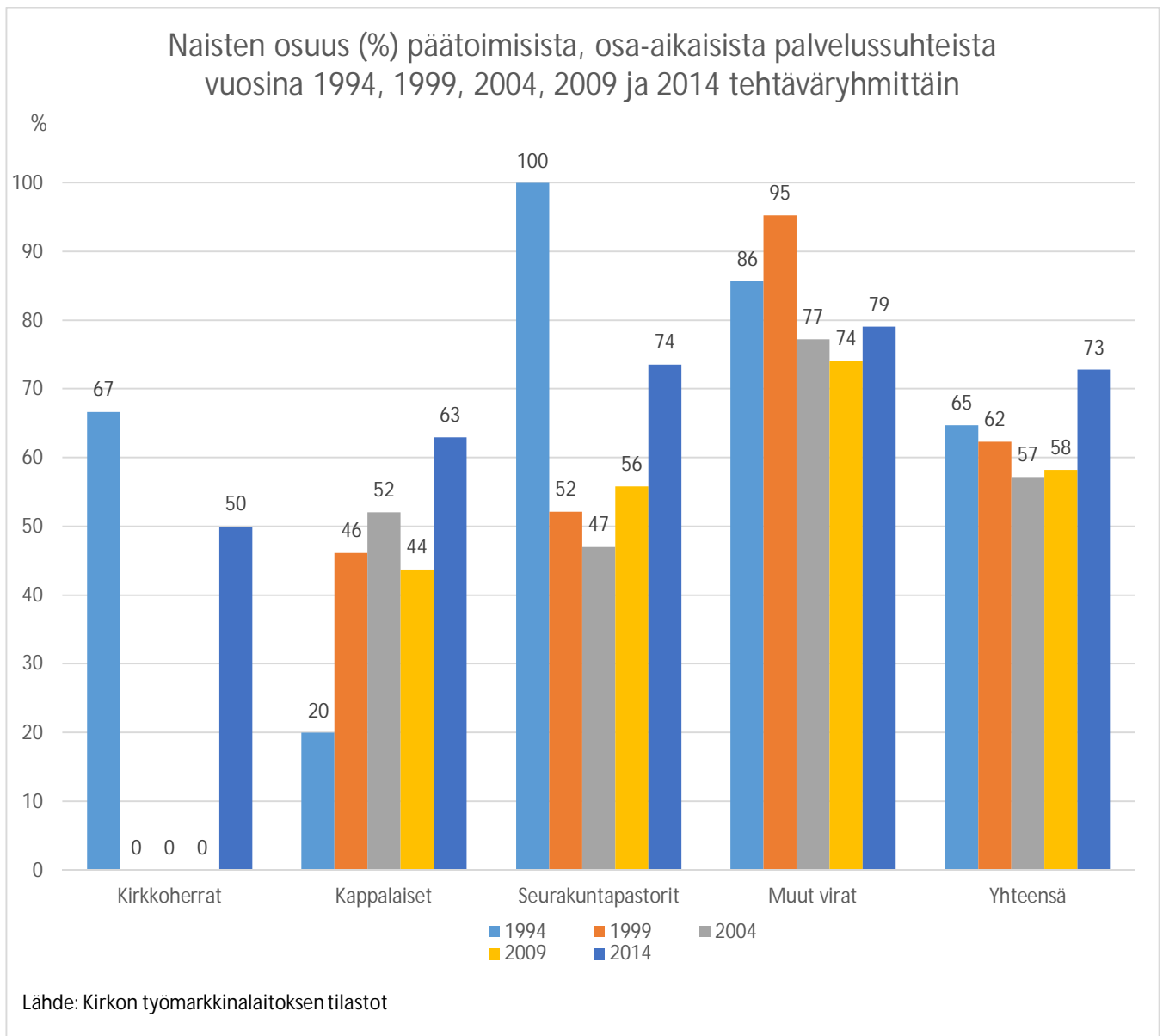
Kuvio 10.

Naispapit tekevät huomattavan osan papiston osa-aikatyöstä. Pitkän aikavälin tarkastelussa naisten osuus osa-aikatyön tekijöinä näyttää myös olevan kasvussa. Vuonna 2014 naisten hoidossa oli 73 % papiston päätoimisista osa-aikaisista palvelussuhteista, kirkon erityistehtävissä jopa 79 %. Osa-aikaisista seurakuntapastoreista 74 % ja osa-aikaisista kappalaisista 63 % oli naisia vuonna 2014.

Osa-aikaisten työntekijöiden määrä eri vuosina ja eri tehtäväryhmissä on vaihdellut suuresti: vuonna 1994 osa-aikaisia työntekijöitä oli alle 20, vuosina 2004 ja 2009 lähes 150.

Kuvio 11.

AKI-liittojen jäsenkyselyssä kysyttiin vuonna 2014, pitäisikö naisia olla nykyistä enemmän kirkkoherroina, piispoina ja muissa kirkon johtotehtävissä. Eniten kannatusta oli sille, että naisia olisi enemmän muissa kirkon johtotehtävissä (60 % papeista, 49 % kanttoreista). Kirkkoherroiksi nykyistä enemmän naisia toivoi yli puolet papeista (53 %) mutta huomattavasti harvempi kanttori (35 %). Enemmän naisia piispoiksi halusi niin ikään puolet papeista (52 %), mutta vain kolmannes kanttoreista (37 %). Viidennes kanttoreista oli täysin eri mieltä siitä, että naisia pitäisi olla enemmän piispoina.¹²

Vuosina 2008–2014 pastoraalitutkintoja suoritettiin 54–116 vuodessa. Naisten osuus pastoraalitutkinnon suorittaneista oli 50–65 %.

¹² AKI-liittojen jäsenkysely 2014.

Papiston nimikirjasta selviää, että kaikista alle 65-vuotiaista papiksi vihityistä 51 % on suorittanut pastoraalitutkinnon. Heistä 40 % on naisia.¹³ Naisten osuus pastoraalitutkinnon suorittaneissa vastaa siis melko hyvin naisten osuutta kappalaisen viroissa (39 % vuonna 2014). Tarkastelu on tosin vain suuntaa antava, koska kaikki nimikirjan papit eivät ole seurakuntaviroissa.

Seurakuntatyön johtamisen tutkintoja suoritettiin vuosittain 44–84 vuosina 2008–2014. Naisten osuus oli 38–57 %. Naisten osuus seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittaneista näyttää olevan kasvussa.

Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon on suorittanut 33 % kaikista alle 65-vuotiaista papiksi vihityistä. Heistä 36 % on naisia.¹⁴ Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon puuttuminen ei siis voi olla syynä siihen, että naisia oli kirkkoherroina vain 14 % vuonna 2014.

Vuosittain 8–18 pappia suoritti ylemmän pastoraalitutkinnon vuosina 2008–2014. Naisten osuus oli 11–38 %.

Ylemmän pastoraalitutkinnon on suorittanut 6 % kaikista alle 65-vuotiaista papiksi vihityistä. Heistä 22 % on naisia.¹⁵ Ylempää pastoraalitutkintoa edellyttävissä tehtävissä tuomiorovasteina, hiippakuntadekaaneina ja pappisasessoreina on vain 3 naista (8 %) vuonna 2015. Nämäkin toimivat määrääjäksi valituissa asessorin tehtävissä, eivät vakinaisissa viroissa tuomiorovasteina ja dekaaneina.¹⁶

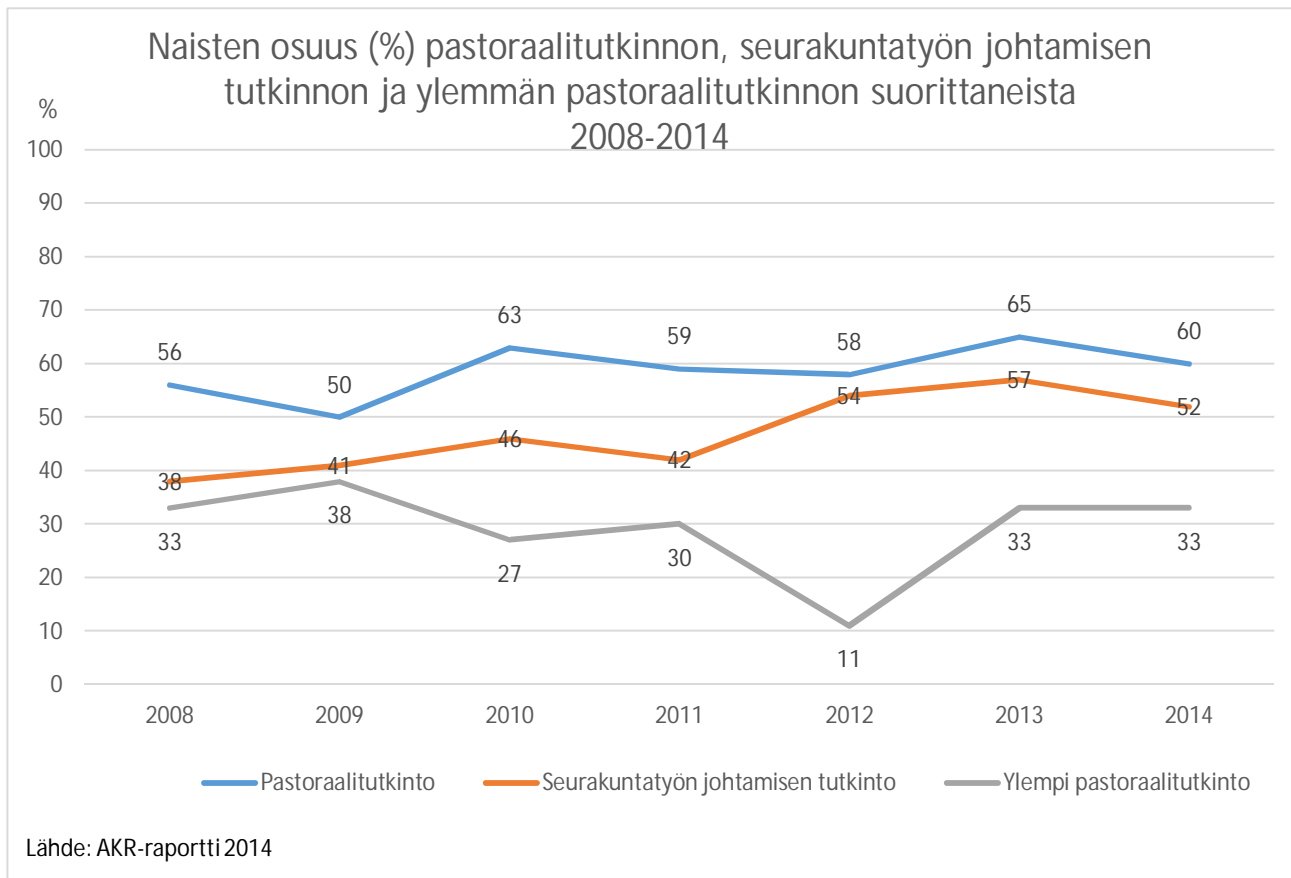
¹³ Papiston nimikirja 10.9.2015.

¹⁴ Papiston nimikirja 10.9.2015.

¹⁵ Papiston nimikirja 10.9.2015.

¹⁶ Kirkon kalenteri 2015.

Kuvio 12.

Tiivistelmä

- Suomalaiset suhtautuvat erittäin myönteisesti naispappeuteen ja ev.lut. kirkon jäsenet vielä myönteisemmin. Suomalaisista 93 % ja ev.lut. kirkon jäsenistä 95 % kannatti naispappeutta vuonna 2011.
- Naispappeuden vuoksi seurakunnan tilaisuuksia vältteli vain 2 % kirkon jäsenistä vuonna 2007.
- Luottamushenkilöiltä ymmärtämystä naispappeuden vastustajia kohtaan löytyy enemmän kuin kirkon työntekijöiltä ja suomalaisilta keskimäärin.
- Työttömistä teologian maistereista ja papeista yli puolet oli naisia vuonna 2014.
- Kirkon määrä- ja osa-aikaiset tehtävät kasautuvat naisille. Naisten osuus päätoimisista kokoaikaisista papeista on 45 %, määräaikaisista papeista 58 % ja osa-aikapapeista 73 %.
- Naiset suorittavat ahkerasti pastoraalitutkintoja, mutta melko vähän ylemmän pastoraalin tutkintoja. 50–65 % pastoraalitutkinnon suorittaneista oli naisia vuosina 2008–2014, ylemmän pastoraalitutkinnon suorittaneista 11–38 %. Naisilla näyttää olevan vain vähän käyttöä kirkon ylemmille tutkinnoille.

Lähteet

AKI-liittojen jäsenkysely

2014 Painamaton: Kirkon tutkimuskeskus.

Ammatillisen koulutuksen ryhmän (AKR) raportti ammatillisen koulutuksen seurannasta

2011 Painamaton: AKR. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 24.8.2015]

2012 Painamaton: AKR. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 24.8.2015]

2013 Painamaton: AKR. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 24.8.2015]

2014 Painamaton: AKR. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 24.8.2015]

Buchert, Maria & Sainio, Juha & Salomaa, Heikki & Tuominen, Vesa [verkkajulkaisu]

2015 Tulevaisuuden teologi. Teologisen alan koulutus ja osaamistarpeen ennakointiraportti. Helsingin yliopisto & Itä-Suomen yliopisto & Åbo Akademi.
Saantitapa: <http://www.helsinki.fi/teol/tdk/tiedotteet/Tulevaisuuden%20teologi.pdf>

Gallup Ecclesiastica -kyselytutkimus

2007 Painamaton: Kirkon tutkimuskeskus.

2011 Painamaton: Kirkon tutkimuskeskus.

Haastettu kirkko

2012 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008–2011. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 115. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Kirkko muutosten keskellä

2004 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2000–2003. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 89. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Kirkon kalenteri 2015

2014 Helsinki: Kirjapaja.

Kirkon työmarkkinalaitoksen tilasto

1994 Papisto. Painamaton: Kirkon työmarkkinalaitos. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 24.8.2015]

1999 Papisto. Painamaton: Kirkon työmarkkinalaitos. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 24.8.2015]

2004 Papisto. Painamaton: Kirkon työmarkkinalaitos. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 24.8.2015]

2009 Papisto. Painamaton: Kirkon työmarkkinalaitos. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 24.8.2015]

2014 Papisto. Painamaton: Kirkon työmarkkinalaitos. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 24.8.2015]

Monikasvoinen kirkko

2008 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004–2007. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 103. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Niemelä, Kati & Salonen, Kari

2001 Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen. – Teologinen Aikakauskirja 1, 3–17.

Papiston nimikirja

2015 Papiston koulutus: pastoraalitutkinnot, ylemmät pastoraalitutkinnot, seurakuntatyön johtamisen tutkinnot, lisenssiaatin tutkinnot ja tohtorin tutkinnot. Painamaton: Helsingin tuomiokapituli. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 10.9.2015]

Suhtautuminen naispappeihin -haastattelututkimus

1983 Suomalaisten suhtautumista naispappeuteen selvittävä puhelinhaastattelututkimus. Painamaton: Kirkon tutkimuskeskus.

2000 Suomalaisten suhtautumista naispappeuteen selvittävä puhelinhaastattelututkimus. Painamaton: Kirkon tutkimuskeskus.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Yliopistokoulutus [verkkójulkaisu]

2014 Yliopisto-opiskelijat ja tutkinnot 2001–2014 ja uudet opiskelijat 2012–2014 yliopiston ja koulutuksen mukaan. Helsinki: Tilastokeskus. [viitattu: 20.8.2015].

Saantitapa: http://www.stat.fi/til/yop/2014/yop_2014_2015-05-06_tie_001_fi.html

Työ- ja elinkeinoministeriön tilasto

2006–2015 Teologien ja pappien työttömyys. Painamaton: Työ- ja elinkeinoministeriö. [Aineisto saatu tutkimuskäyttöön 18.8.2015]

Työn johtaminen, työyhteisön kehittäminen ja työturvallisuus

2006 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piispainkokouksen 10.2.2004 asettaman työryhmän mietintö. Helsinki: Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto. Sarja B 2006:2.